

explorador

Episodi X. El retorn de l'imperi

vista prèvia >

L'inici de 2026 simbolitza l'esgotament definitiu de l'ordre liberal internacional. L'administració Trump accelera el retorn a una política de potències basada en el control territorial, la jerarquia i la força. En aquest nou escenari, Europa afronta una disjuntiva estratègica de fons: assumir el cost de convertir-se en una potència geopolítica amb capacitat pròpia o acceptar la seva progressiva subordinació com a espai dependent dins d'un món dominat per altres.

Elisabet Nebreda Vila

Llicenciada en Dret per la UPF, postgrau en Dret Comunitari Europeu per la UB i màster en Relacions Internacionals per la University of Nottingham

@elinebreda

La matinada del 3 de gener del 2026, en una operació executiva, ràpida i quirúrgica, forces nord-americanes van capturar Nicolás Maduro en territori veneçolà i el van traslladar als EUA. No hi va haver una declaració solemne, ni l'aprovació del Congrés, ni un debat multilateral, ni tan sols una justificació jurídica elaborada. En qüestió d'hores s'escapçava un dels lideratges més controvertits de les darreres dècades i, amb ell, es trencava el marc polític dins del qual el món havia après a interpretar l'ordre internacional.

Amb aquest gest, la potència que havia construït i sostingut l'ordre internacional sorgit després de la Segona Guerra Mundial actuava, per primera vegada en dècades, obertament fora del dret internacional, sense mandat multilateral i sense autorització del seu propi Congrés, i convertia una violació greu de sobirania en un acte de govern assumit com a normalitat política.¹

A mesura que s'anaven clarificant els detalls de l'operació, el

seu sentit polític es feia encara més evident. L'actuació contra Veneçuela no tenia com a objectiu restaurar la democràcia, ni protegir la població civil, ni establir institucionalment el país. Donald J. Trump no ho ha amagat: l'objectiu és el control estratègic, l'accés als recursos i la reafirmació de l'hegemonia nord-americana a l'Amèrica Llatina.² El fet que, després del segrest de Maduro, el règim continués operant sota el lideratge de la fins llavors vicepresidenta, Delcy Rodríguez, confirma aquesta lògica: no es tracta de transformar el sistema polític veneçolà, sinó d'administrar-lo mentre sigui funcional, obedient i útil als interessos de Washington.

Res d'això és improvisació. Aquests elements formen part de l'expressió més nítida d'una nova doctrina, formulada sense ambigüitats en la recent Estratègia de Seguretat Nacional dels EUA, despullada de tota retòrica civilitzadora o universalista i reforçada per un Corol·lari Trump³

tan simple com brutal: els EUA decideixen què passa a les Amèriques, i ho fan per la força si cal.⁴

El que es trenca amb Veneçuela no és només una norma concreta, sinó una funció històrica. Amb l'operació contra Maduro, els EUA abandonen qualsevol pretensió de liderar un ordre internacional basat en normes compartides. No perquè aquest ordre fos just o equitatiu, que no ho era, sinó perquè la potència hegemònica ha decidit que ja no li és útil.⁵ I quan l'hegemònic renuncia a limitar-se, l'ordre que havia construït deixa, simplement, d'existir.

La nova Doctrina Monroe: el Corol·lari Trump

La Doctrina Monroe, formulada el 1823, establia que qualsevol

rol·lari és una extensió interpretativa o pràctica d'una doctrina prèvia que, sense modificar-ne formalment el principi original, n'amplia l'abast operatiu i en redefeix l'aplicació concreta.

4 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*; MONROE, *Seventh Annual Message to Congress*; ROOSEVELT, *Annual Message to Congress*.

5 ORGANITZACIÓ DEL TRACTAT DE L'ATLÀNTIC NORD (OTAN), *North Atlantic Treaty*; WALT, «The End of the American Order?».

1 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*; NACIONS UNIDES, *Carta de les Nacions Unides*; EUA, *War Powers Resolution*.

2 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*.

3 En teoria política i en dret internacional, un co-

En la seva versió trumpiana, la Doctrina Monroe deixa de ser un principi geopolític implícit per convertir-se en una política explícita d'esfera d'influència

ingerència europea a l'hemisferi occidental seria considerada una amenaça als interessos dels EUA.⁶ Presentada inicialment com un principi defensiu, va evolucionar al llarg del segle XX cap a una eina d'intervenció activa, especialment arran del Corollari Roosevelt de 1904, impulsat durant la presidència de Theodore Roosevelt, que atribuïa als EUA el dret d'intervenir militarment als països llatinoamericans per «prevenir la inestabilitat» o protegir interessos nord-americans.⁷ Trump reprèn aquesta tradició despullant-la de tota retòrica paternalista o civilitzadora: ja no es tracta de garantir ordre, desenvolupament o democràcia, sinó d'afirmar control directe, prevenir la presència d'altres potències i assegurar-se recursos estratègics.⁸ En la seva versió trumpiana, la Doctrina Monroe deixa de ser un principi geopolític implícit per convertir-se en una política explícita d'esfera d'influència, en què la sobirania dels estats americans és condicional i subordinada als interessos de Washington.

6 MONROE, *Seventh Annual Message to Congress*.

7 ROOSEVELT, *Annual Message to Congress*.

8 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*.

Les pressions sobre Colòmbia, l'enduriment contra Cuba, el control directe sobre Veneçuela i, fins i tot, la qüestió de Groenlàndia responen a una mateixa lògica imperial: l'hemisferi occidental com a espai sobirà nord-americà.⁹

L'ordre liberal sense hegemonia: els límits reals del dret internacional

Per entendre l'abast del moment actual cal recordar quin ordre internacional ha existit, com a mínim a bona part de l'hemisferi occidental, des del final de la Segona Guerra Mundial. A partir de 1945, els EUA, com a superpotència indiscutida, van assumir un rol central en la construcció d'un sistema internacional basat en institucions multilaterals, cooperació econòmica, aliances estables i normes compartides. Aquest ordre liberal no pretenia abolir el poder, sinó domesticar-lo: canalitzar la força a través de regles, institucions i procediments, amb una potèn-

9 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*; MONROE, *Seventh Annual Message to Congress*; ROOSEVELT, *Annual Message to Congress*.

cia hegemònica disposada, almenys parcialment, a autolimitar-se per garantir estabilitat global.¹⁰

Els EUA no només van dissenyar aquest sistema, sinó que el van protegir activament. Van actuar, de facto, com a policia global: garantint la seguretat de rutes comercials, sostenint el sistema financer internacional i utilitzant la seva capacitat militar com a darrera instància de l'ordre.¹¹ La Carta de les Nacions Unides, Bretton Woods, l'OTAN o el GATT¹² no eren expressions d'un multilateralisme ingenu, sinó instruments d'un lideratge hegemònic que considerava que un món ordenat, obert i normatiu

10 ONU, *Carta de les Nacions Unides*; IKENBERRY, *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*; BULL, *The Anarchical Society*.

11 IKENBERRY, *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*; BULL, *The Anarchical Society*.

12 La Carta de les Nacions Unides (1945) estableix els principis fonamentals de l'ordre internacional de postguerra, en particular la prohibició de l'ús de la força i la resolució pacífica de conflictes. Els acords de Bretton Woods (1944) van crear el sistema econòmic internacional liberal, basat en la cooperació monetària i financera —Fons Monetari Internacional i Banc Mundial. L'OTAN (1949) va institucionalitzar la seguretat col·lectiva de l'espai euroatlàntic sota lideratge nord-americà. El GATT (1947), antecessor de l'Organització Mundial del Comerç, va establir les regles bàsiques del comerç internacional liberal.

L'ordre internacional mai no va ser universal. No es va imposar plenament a la URSS, ni després a la Xina, ni a moltes teocràcies o dictadures del Sud Global

era funcional als seus interessos.¹³ Tanmateix, aquest ordre mai no va ser universal. No es va imposar plenament a la URSS, ni després a la Xina, ni a moltes teocràcies o dictadures del Sud Global. Durant la Guerra Freda, el sistema va conviure amb un ordre alternatiu; després de 1991, va expandir-se, però sense ser mai completament acceptat. Molts actors el van tolerar, utilitzar o aprofitar, sense interioritzar-ne els principis fonamentals.¹⁴

Amb el pas del temps, aquesta ambigüitat s'ha convertit en fragilitat i l'ordre liberal s'ha anat erosionant gradualment a mesura que altres potències —principalment la Xina, una Rússia ressorgida i actors regionals— han anat guanyant capacitat econòmica, militar i tecnològica i han començat a qüestionar obertament les regles d'un sistema que

no havien creat i que percebien com asimètric.¹⁵

Com ja avançàvem anteriorment, a aquesta erosió estructural s'hi ha afegit un factor decisiu: la retirada deliberada del seu principal valor. Amb Donald Trump, els EUA no s'han limitat a criticar disfuncions concretes del multilateralisme, sinó que n'han qüestionat obertament la seva pròpia utilitat. En nom d'un interès nacional concebut de manera immediata, transaccional i unilateral, Washington ha abandonat o ha buidat activament alguns dels pilars centrals de l'ordre liberal —des de l'Acord de París fins al Consell de Drets Humans de l'ONU, l'Organització Mundial de la Salut, l'acord nuclear amb l'Iran o el sistema de resolució de disputes de l'Organització Mundial del Comerç— i ha culminat aquest gir amb la decisió de retirar-se de desenes d'organitzacions internacionals considerades «contràries als interessos dels EUA».¹⁶

Per a una part creixent de l'elit nord-americana, l'ordre liberal ja no compensa els costos que implica sostenir-lo. Massa aliats, massa restriccions, massa rivals que se'n beneficien sense respectar-lo. En aquest context, els EUA passen de ser el garant de les normes a un actor més en la lògica del més fort, legitimant de facto el retorn de les esferes d'influència.¹⁷

Trump, Putin i Xi: el nou repartiment del món

Les coincidències entre Trump, Putin i Xi Jinping no són ideològiques ni circumstancials, sinó estructurals. No comparteixen un projecte polític comú, però sí una mateixa concepció de l'ordre internacional: un món dividit en esferes d'influència, on els estats forts imposen límits explícits o implícits a la sobirania dels més febles, i on el dret internacional deixa de ser un límit efectiu per convertir-se en un instrument selectiu, aplicable només quan no entra en

13 NACIONES UNIDAS, *Carta de les Nacions Unides*; IKENBERRY, *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*; BULL, *The Anarchical Society*; ORGANITZACIÓ MUNDIAL DEL COMERÇ (OMC/WTO), *The Multilateral Trading System: Institutional Overview (GATT/WTO)*.

14 WALT, «The End of the American Order?»; IKENBERRY, *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*; BULL, *The Anarchical Society*.

15 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump».

16 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*;

UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE (UNFCCC), *United States and the Paris Agreement: withdrawal and re-entry process*.

17 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*.

En un món on les grans potències assumeixen que cadascuna té el seu espai propi, el límit ja no el fixa el dret, sinó l'acord tàcit entre els més forts

conflicte amb interessos estratègics majors.¹⁸

En aquesta lògica, Ucraïna no n'és una excepció, sinó el primer gran assaig. El Kremlin va testar les aigües i va comprovar que era possible envair un estat sobirà europeu sense conseqüències decisives. Tot i el suport militar i econòmic d'Europa i dels EUA, la guerra s'ha cronificat, Rússia no ha estat derrotada estratègicament i el missatge enviat al sistema internacional és inequívoc: la violació flagrant de la sobirania pot ser costosa, però no prohibitiva.¹⁹

La força ha tornat a ser un instrument legítim de revisió territorial. Aquest precedent és central. Per al Kremlin, la qüestió no és només Kíiv, sinó l'espai postsoviètic en el seu conjunt, concebut com a entorn vital per a la seguretat, l'estatus i la identitat de Rússia com a potència.²⁰

18 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump».

19 NACIONES UNIDAS, *Carta de les Nacions Unides*; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; BULL, *The Anarchical Society*.

20 NACIONES UNIDAS, *Carta de les Nacions Unides*; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*.

Trump expressa una visió equivalent en la pràctica però des d'un altre registre. No parla de reconstrucció imperial clàssica, però sí de jerarquia continental. Amèrica Llatina, el Carib o fins i tot Groenlàndia són concebuts com a espais naturals d'influència nord-americana, com a parts integrants de la seva zona d'influència: l'hemisferi occidental.²¹ No cal, en aquest esquema, una aliança formal entre Washington i Moscou. N'hi ha prou amb un reconeixement implícit: cadascú mana a casa seva. El resultat no és un retorn a la Guerra Freda, sinó una normalització del repartiment del món, on la força, entesa com a capacitat militar, econòmica o tecnològica, pesa més que les normes i on la sobirania esdevé progressivament relativa.²²

Qualsevol lectura que es limiti a la pinça Washington–Moscou, però, és incompleta. La Xina no és un actor reactiu ni un simple beneficiari del col·lapse

21 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*; MONROE, *Seventh Annual Message to Congress*; ROOSEVELT, *Annual Message to Congress*; WALT, «The End of the American Order?».

22 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump».

liberal, sinó un constructor actiu d'un ordre alternatiu, més discret, més pacient i sovint més eficaç. A diferència de Trump, Pequín no proclama el final del multilateralisme, sinó que simplement el buida des de dins. Manté el llenguatge del dret internacional, participa en institucions multilaterals i invoca la sobirania com a principi sagrat, però amb un objectiu clar: impedir qualsevol ingerència normativa en els seus interessos vitals.²³ El cas de Taiwan és central en aquesta estratègia.

En un món on les grans potències assumeixen que existeix aquest consens i que cadascuna té el seu espai propi, el límit ja no el fixa el dret, sinó l'acord tàcit entre els més forts. Trump ho ha entès millor que ningú. Per això actua sense complexos. Per això segresta Maduro. Per això amenaça Groenlàndia.

Groenlàndia: quan l'imperi apunta a un aliat

El cas de Groenlàndia introdueix un element qualitativament nou i

23 DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump».

Europa és probablement el subjecte polític que més té a perdre en el nou desordre internacional

especialment inquietant en la doctrina Trump. A diferència de Veneçuela, Groenlàndia no és un estat feble del Sud Global ni un règim autoritari aïllat, sinó un territori autònom sota sobirania del Regne de Dinamarca, estat membre de la UE i aliat clau dels EUA dins l'OTAN.²⁴ El fet que Trump hagi reiterat, ja en dos mandats, la voluntat d'adquirir Groenlàndia, presentant-ho com una qüestió de seguretat nacional i afirmant que els EUA necessiten l'illa, desmenteix qualsevol lectura d'aquestes declaracions com una simple provocació retòrica.

Tanmateix, l'argument de la seguretat nacional és profundament inconsistent. Des de 1951 existeix un tractat bilateral entre els EUA i Dinamarca²⁵ que atorga a Washington plena llibertat per desplegar bases, tropes i infraestructures militars a Groenlàndia sense cap necessitat d'annexió formal. Si la presència nord-americana a l'illa ha estat limitada, no és pas per restriccions jurídiques, sinó per decisió política dels

24 ORGANITZACIÓ DEL TRACTAT DE L'ATLÀNTIC NORD (OTAN), *North Atlantic Treaty*.

25 Govern dels EUA / Regne de Dinamarca, *Agreement Between the United States and the Kingdom of Denmark Concerning the Defense of Greenland* (1951).

mateixos EUA. Tampoc l'argument de l'amenaça russa o xinesa resisteix una anàlisi mínima: Rússia i Alaska comparteixen frontera marítima a pocs quilòmetres de distància des de fa dècades, sense que això hagi estat mai presentat com una justificació per alterar sobirania.

Tal com han assenyalat diversos analistes, la insistència nord-americana podria respondre, en realitat, a una lògica geoestratègica més àmplia: el control de l'Àrtic en un context de desgel accelerat, l'accés a recursos crítics —terres rares, hidrocarburs—, el domini de noves rutes marítimes i l'avantatge militar davant Rússia i la Xina.²⁶

Però reduir aquesta pressió a una necessitat estratègica seria incomplet. En el cas de Trump, hi pesa també una dimensió personal i simbòlica que tractarem a fons més endavant: la voluntat de ser recordat com un president que va expandir territorialment els EUA, tractant el mapa del món com un espai de possessió i no com un ordre de normes compartides.

26 DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump»; HERNANDO, «Trump invadir Groenlàndia: cuatro escenarios».

El que resulta políticament explosiu no és només l'objectiu, sinó el precedent que estableix: la normalització de la pressió econòmica, diplomàtica o potencialment coercitiva sobre un aliat formal per alterar fronteres o règims de sobirania. Aquesta possibilitat situa l'OTAN davant una contradicció estructural. L'article 5 està pensat per respondre a agressions externes, no per gestionar l'escenari en què l'amenaça prové del principal garant del sistema.²⁷

En aquest context, la qüestió ja no és només què faria Dinamarca, sinó què faria Europa: acceptar la violació de la sobirania d'un estat membre com un fet consumat o assumir el cost polític, estratègic i econòmic d'enfrontar-se als EUA.

Europa davant el nou món: entre la impotència i l'oportunitat

Europa és, probablement, el subjecte polític que més té a perdre en el nou desordre internacional. No només perquè depèn del dret internacional,

27 ORGANITZACIÓ DEL TRACTAT DE L'ATLÀNTIC NORD (OTAN), *North Atlantic Treaty*.

Si Europa no és capaç de defensar la sobirania d'un estat membre davant pressions nord-americanes, la seva pretensió de ser un actor global quedarà liquidada

sinó perquè n'és el producte més acabat. La UE no és una potència clàssica, sinó un projecte postimperial basat en la substitució de la força per la norma. Durant dècades, ha estat alhora la gran beneficiària i la gran creient de l'ordre liberal: una potència normativa sense força pròpia, convençuda que el dret podia substituir el poder. El problema és que aquest model només funciona en un entorn on altres actors també accepten jugar amb regles.²⁸

Avui, aquest entorn ha desaparegut. Europa es troba atrapada entre tres esferes —la nord-americana, la russa i la xinesa— sense haver decidit encara si vol ser un actor estratègic autònom o simplement l'hereu melancòlic d'un ordre que altres han abandonat.²⁹

Aquesta decisió implica trencar tabús profundament arrelats. El primer és acceptar una veritat incòmoda però elemental: la defensa del dret internacional exigeix capacitat coercitiva pròpia, no subcontracta-

da. Històricament, cap ordre jurídic ha funcionat al marge de la força. Dependre dels EUA en l'àmbit de defensa i garantir la seguretat mentre aquests abandonen l'ordre normatiu és una contradicció estructural insostenible.³⁰

El segon tabú és institucional. Sense una política exterior i de seguretat realment comuna, amb capacitat de decisió ràpida i vinculant, Europa està condemnada a la irrellevància. La unanimitat en matèria de seguretat no és una garantia democràtica, sinó una recepta per a la paràlisi en un món regit per la velocitat i la força.³¹

El tercer és assumir que defensar normes té costos reals. Pot implicar conflictes diplomàtics amb els EUA, represàlies econòmiques o tensions internes.³² Però l'alternativa és pitjor: la dissolució progressiva de qualsevol autonomia estratègica i la reducció d'Europa a objecte, no subjecte, de la política internacional.

30 THE WHITE HOUSE, *National Security Strategy of the United States*; NACIONS UNIDES, *Carta de les Nacions Unides*; WALT, «The End of the American Order?»; BULL, *The Anarchical Society*.

31 BULL, *The Anarchical Society*.

32 *Ibidem*.

A tot això s'hi afegeix una lliçó fonamental: la hipocresia selectiva destrueix la norma. Quan el dret internacional s'aplica només als febles i s'ignora sistemàticament entre aliats, deixa de ser percebut com a dret i passa a ser vist com una eina de poder.³³

Groenlàndia és, en aquest sentit, el test definitiu. Si Europa no és capaç de defensar la sobirania d'un estat membre davant pressions nord-americanes, la seva pretensió de ser un actor global queda liquidada.³⁴

Mutació estructural o parèntesi trumpià?

Davant d'aquest escenari tan darwinista i salvatge, una pregunta legítima que ens podem fer és si aquesta tornada a la Doctrina Monroe i a les esferes d'influència tindrà continuïtat després que Trump marxi de la Casa Blanca. O, formulat amb més

33 ONU, *Carta de les Nacions Unides*; BULL, *The Anarchical Society*.

34 BULL, *The Anarchical Society*; NACIONS UNIDES, *Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics*.

28 BULL, *The Anarchical Society*.

29 WALT, «The End of the American Order?»; BULL, *The Anarchical Society*.

precisió, si el que estem observant és una mutació estructural de l'ordre internacional o l'efecte extrem d'un lideratge personal excepcionalment disruptiu.

La pregunta mateixa parteix d'un supòsit problemàtic: que aquest ordre encara existia plenament abans de Trump. En realitat, el sistema liberal ja estava profundament erosionat molt abans del seu retorn al poder. Havia perdut mecanismes efectius d'imposició, aplicava el dret internacional de manera selectiva, tolerava violacions greus quan els costos polítics o militars eren elevats —de l'Iraq a Síria, de Gaza a altres conflictes invisibilitzats— i havia anat perdent legitimitat al Sud Global, on cada cop era percebut més com un instrument d'hegemonia que no pas com un marc universal de normes.³⁵

Trump no destrueix aquest ordre: li retira la màscara i fa explícit allò que ja no funcionava de manera implí-

cita.³⁶ El màxim que es pot esperar d'una administració post Trump no és un retorn substancial a un món regit per normes vinculants, sinó, en el millor dels casos, a una gestió més curosa de les aliances, una retòrica renovada sobre el multilateralisme i una utilització més sofisticada, i menys grollera, del dret internacional, però no un sistema en què les normes condicionin realment el poder dels grans.³⁷

Tanmateix, hi ha una hipòtesi alternativa que mereix ser considerada amb serietat: i si el que estem vivint no fos una nova doctrina imperial nord-americana, sinó un parèntesi personal, l'expressió extrema d'un lideratge profundament narcisista, unilateral i desinstitucionalitzat?

Trump pensa en termes de voluntat immediata, dominació i afirmació personal. Ell mateix ho ha expressat sense ambigüitats: el seu únic límit és la seva pròpia moral, no les lleis, no les institucions, no els equilibris

heretats.³⁸ En aquest sentit, Veneçuela, Groenlàndia o el menyspreu sistemàtic pel multilateralisme podrien no ser l'avantsala d'un nou ordre durador, sinó el resultat directe d'un exercici del poder radicalment personalista. Com recull la periodista Susan B. Glasser a *The New Yorker*, en una conversa a Mar-a-Lago Trump justificava el seu interès per Groenlàndia de la mateixa manera que miraria un mapa per triar una propietat: «*M'agraden els mapes. [...] Mira la talla d'això, és enorme, i hauria de formar part dels EUA*»,³⁹ un comentari que encapsula com concep el món com un objecte a «posseir» i no com un marc de normes compartides.⁴⁰

De manera similar, en un missatge a mitjans de gener del 2026 adreçat al primer ministre de Noruega que va veure la llum pública,⁴¹ Trump va lamentar explícitament no haver rebut

35 NACIONS UNIDES, *Carta de les Nacions Unides*; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; AMNESTY INTERNATIONAL, *Reports and legal assessments on Gaza*; OFICINA DE L'ALT COMISSIÓ DE LES NACIONS UNIDES PER ALS DRETS HUMANS (OHCHR), *Updates on repression and protests in Iran*.

36 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*.

37 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; BULL, *The Anarchical Society*.

38 TRUMP, «Interview with Donald J. Trump».

39 Traducció de l'edició. Cita original: «*I love maps. [...] Look at the size of this, it's massive, and that should be part of the United States*».

40 GLASSER, «Why Donald Trump Wants Greenland—and Everything Else».

41 THE NEW YORK TIMES, «Read the text between Trump and the Norway's prime minister».

Rússia, la Xina i altres actors han après la lliçó: l'ordre liberal no és una llei, és una opció

el Premi Nobel de la Pau i va insinuar que, davant la manca d'aquest reconeixement, els EUA no tenien per què continuar priorititzant iniciatives orientades a la pau, sinó centrar-se exclusivament en allò que consideressin d'interès propi. En aquest esquema, la política exterior queda sotmesa a una combinació de narcisisme, caprici i càlcul transaccional, on els principis només existeixen mentre alimenten l'ego i l'autoimatge del líder.

Si aquesta lectura és correcta, el trumpisme en política exterior no seria tant una mutació sistèmica com una suspensió temporal de les regles: un hiatus autoritari mentre una personalitat excepcionalment disruptiva ocupa el centre del poder. En aquest escenari, un successor demòcrata —o fins i tot un republicà clàssic— podria intentar reconstruir part dels mecanismes de l'ordre liberal: refer aliances, recuperar espais multilaterals i tornar a una aplicació més previsible, encara que selectiva, del dret internacional.

El problema d'aquesta hipòtesi és que subestima el pes dels prece-

dents. Trump no només ha violat normes: ha demostrat que es poden violar sense conseqüències immediates. Rússia, la Xina i altres actors han après la lliçó: l'ordre liberal no és una llei, és una opció. I les opcions, un cop descartades, difícilment recuperen el seu caràcter obligatori.

I potser l'evidència més important de totes: el nou imperialisme nord-americà combina elements conjunturals associats al llenguatge, les formes i l'agressivitat de Trump, amb factors clarament estructurals: el declivi relatiu dels EUA, la competència sistèmica amb la Xina, una multipolaritat sense àrbitre i l'absència d'un consens normatiu global mínim.⁴² En aquest context, renunciar a l'imperialisme equivaldria, per a Washington, a acceptar una pèrdua de poder, cosa políticament inviable independentment de quin partit governi.⁴³

42 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; DESCIFRANDO LA GUERRA, «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump».

43 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*.

Episodi XI: Una nova esperança?

La gran incògnita, doncs, no és tant si hi haurà trumpisme després de Trump, sinó si existirà algú capaç d'omplir el buit que aquest ha deixat al centre del sistema.⁴⁴ I aquí la mirada no pot quedar-se fixada indefinidament a Washington. En un món on els EUA oscil·len entre el replegament, l'unilateralisme i una possible —però incerta— reconstrucció post Trump, la qüestió decisiva és si Europa està disposada a assumir un paper que fins ara ha evitat sistemàticament: el de garant actiu d'un ordre liberal renovat, basat en la cooperació econòmica, en institucions multilaterals funcionals, en normes que limitin realment el poder, en el respecte a les sobirania individual i col·lectives i en uns valors progressistes que no siguin merament retòrics.

La resposta no és evident, però aquesta opció tampoc és impossible. El que és segur és que aquest paper no serà compatible amb la comoditat estratègica que ha caracteritzat la UE durant dècades.

44 BULL, *The Anarchical Society*.

La UE ha d'entendre que la pau no és l'absència de conflicte, sinó el resultat d'un equilibri sostingut, i que la solidaritat internacional no pot existir sense un poder que la protegeixi

Assumir aquest lideratge implicaria decisions que Europa ha evitat fins ara: construir capacitat coercitiva pròpia, acceptar conflictes —també amb els EUA— quan les normes ho exigeixin, abandonar la unanimitat com a mecanisme de presa de decisions en política exterior i assumir que defensar el dret internacional té costos reals.⁴⁵ Implicaria, també, entendre que la pau no és l'absència de conflicte, sinó el resultat d'un equilibri sostingut, i que la solidaritat internacional no pot existir sense un poder que la protegeixi.

L'alternativa és més còmoda però més perillosa: continuar apel·lant a un ordre liberal que ningú està disposat a defensar, acceptar la lògica de les esferes d'influència com a mal menor i resignar-se a un món on la força torna a ser el principal criteri d'ordre.⁴⁶

La qüestió final, per tant, no és si aquest món ens agrada, ni tan sols si és inevitable. És si Europa està

disposada a assumir el risc polític, estratègic i moral de disputar el poder per tornar a donar sentit a les normes. Perquè un ordre basat en el dret no sobreviu per inèrcia: només existeix mentre algú està disposat a sostenir-lo. ■

45 Ibidem.

46 WALT, «The End of the American Order?»; MEARSHEIMER, *The Tragedy of Great Power Politics*; BULL, *The Anarchical Society*.

■ Bibliografia

AMNESTY INTERNATIONAL. *Reports and legal assessments on Gaza*. Londres, 2024.

BULL, Hedley. *The Anarchical Society*. Londres: Palgrave Macmillan, 1977.

EUA. *War Powers Resolution*. Washington D.C.: U.S. Congress, 1973.

GLASSER, Susan B. «Why Donald Trump Wants Greenland—and Everything Else» [en línia]. A *The New Yorker*, 8 de gener del 2026. Disponible a: <www.newyorker.com>.

HERNANDO, Celia. «Trump invadir Groenlàndia: cuatro escenarios» [en línia]. A *El orden mundial*, 8 de gener del 2026. Disponible a: <www.elordenmundial.com>.

IKENBERRY, G. John. *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*. Princeton: Princeton University Press, 2001.

MEARSHEIMER, John J. *The Tragedy of Great Power Politics*. Nova York: W.W. Norton, ed. revisada, 2014.

MONROE, James. «Seventh Annual Message to Congress». De 2 de desembre de 1823.

NACIONS UNIDES. «Carta de les Nacions Unides». 1945.

NACIONS UNIDES. «Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics». 1966.

ORGANITZACIÓ DEL TRACTAT DE L'ATLÀNTIC NORD (OTAN). «North Atlantic Treaty. Washington». D.C., 1949.

ORGANITZACIÓ MUNDIAL DEL COMERÇ (OMC/ WTO). «The Multilateral Trading System: Institutional Overview (GATT/WTO)».

OFICINA DE L'ALT COMISSIÓ DE LES NACIONS UNIDES PER ALS DRETS HUMANS (OHCHR). «Updates on repression and protests in Iran». Gener de 2026.

RIOS, Xulio. «China y la ofensiva hegemónica de Donald Trump» [en línia]. A *Descifrando la guerra*. Disponible a: <www.descifrandolaguerra.es>.

ROOSEVELT, Theodore. «Annual Message to Congress». 1904.

THE NEW YORK TIMES. «Read the text between Trump and the Norway's prime minister» [en línia]. A *The New York Times*, 19 de gener del 2026. Disponible a: <www.nytimes.com>.

THE WHITE HOUSE. «National Security Strategy of the United States». 2025.

TRUMP, Donald J. «Interview with Donald J. Trump» [en línia]. A *The New York Times*, 8 de gener de 2026. Disponible a: <www.nytimes.com>.

WALT, Stephen M. «The End of the American Order?». A *Foreign Policy*, 2024.

UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE (UNFCCC). «United States and the Paris Agreement: withdrawal and re-entry process».